

HEROPENING INLEEFATELIERS 'DE WERELD OM DE HOEK' 'Kruip eens even in de huid van een Zuid-Afrikaan of een Boliviaan'

Na de verhuis van Oxfam-Solidariteit van de oude Daillykazerne in Schaarbeek naar de nieuwe gebouwen in Molenbeek moesten de inleefateliers van De Wereld om de Hoek noodgedwongen de deuren sluiten. De heropbouw van deze ateliers gebeurt niet in een handomdraai. Voor het team van de educatieve dienst was dit geen rustpauze, maar precies een tijd om nieuwe plannen te smeden. Het concept van de inleefateliers werd grondig gewikt en gewogen. Nieuwe ideeën bordelden op. De praktijk leerde ondermeer dat er dringend nood was aan een atelier dat heel concreet inspeelt op de huidige globalisering van de wereld-economie. En vooral : de nieuwe decors moesten weer worden opgebouwd.

Op 28 september opent het nieuwe Zuid-Afrika-atelier zijn deuren en begin 2003 draait de Wereld om de Hoek weer op volle toeren met een atelier Zuid-Afrika, Bolivia en 'Mondiapolis'. Tijd voor een gesprek met Birgit Vanhoutte, coördinatrice van de educatieve dienst.

den wij hoe het alfabetiseringsproces wordt aangepakt in landen als Honduras, Guatemala, Nicaragua en El Salvador. Daarbij zetten we de concrete actie van onze partners in deze landen goed in verf. En ook het thema "analfabetisme en alfabetisering" in ons land kwam ruim aan bod. Tijdens zo'n animatie deden we een steltenloop op het alfabet. Er kwamen teken- stripverhalenwedstrijden aan te pas. Het grote probleem bleef echter moeilijk op te lossen : met onze animatieploeg kwamen we in zo'n klas terecht en na een uur of twee uur pakten we heel ons boeltje weer in en dat was het. We voelden steeds meer de noodzaak aan om met de jongeren zo'n animatie grondiger voor te bereiden en nadien ook te zorgen voor een goede opvolging."

Arbeidsintensief proces

"Eén van onze collega's is dan beginnen zoeken naar andere bruikbare modellen," vertelt Birgit Vanhoutte. "We zijn een aantal animatieactiviteiten gaan volgen in het Tropenmuseum in Amsterdam. En in 1993 maakten we kennis met het Kinderwereldatelier in Antwerpen. Dat waren inleefateliers rond landen : Congo (toen nog Zaïre), Peru en Turkije. Deze ateliers werkten met gedetacheerde leerkrachten en waren voor heel jonge kinderen bestemd. Zo'n atelier dreef op een goed gebracht verhaal in een echt decor. Het model sprak ons wel aan. Maar we beseften dat dit een instrument was, dat veel tijd, energie en geld zou kosten. Binnen het animatieteam zijn een aantal collega's dan heel intensief onderzoek gaan doen over de manier waarop we eigen inleefateliers zouden kunnen uitwerken. We gingen op zoek naar de subsidiëringmogelijkheden bij de Europese Commissie. Het was een heel arbeidsintensief proces. In 1995

waren we klaar met het eerste inleefatelier : Zuid-Afrika. In februari 1997 opende het tweede atelier (Bolivia) en in oktober van hetzelfde jaar het Palestina-atelier. Ook over de keuze van elk van deze landen was grondig nagedacht. Het moest om een land gaan, dat tot de prioriteitzone van Oxfam behoorde. Tweede vereiste : in de ateliers moest de rol van onze partners in het Zuiden goed belicht worden en ten derde moesten deze partners ook actief worden betrokken bij de uitwerking van elk atelier, van de scenario's. Zij begeleidden ook de praktische bouw van de decors. In het atelier Zuid-Afrika stonden vanaf het begin thema's als het recht op maat-

De wereld om de hoek

Foto's : Tineke D'haese

"Begin van de jaren negentig trokken wij met een aftandse Lada door heel België naar de scholen. Dat was ongehoorlijk boeiend werk. 's Ochtends soms om vijf uur uit de veren om alle mobiele decors in te laden om op tijd in een school te zijn. Jongeren bereiken was voor ons een heel belangrijke opdracht. Met onze animatie sloten we ook nauw aan bij de actiethema's van Oxfam. We kozen toen telkens voor een jaarthema. In 1991 bijvoorbeeld gingen we naar de scholen met het programma 'het ABC van de alfabetisering'. Op een interactieve en ludieke manier toon-

schappelijke basisvoorzieningen en land centraal. Met onze Zuid-Afrikaanse partners gaven we dat allemaal heel concreet gestalte. In het Bolivia-atelier stond het thema voedselsoevereiniteit voorop. En bij de uitwerking van het Palestina-atelier hebben onze Palestijnse partners een zeer belangrijke inbreng gehad, vooral BADIL, een Palestijnse organisatie die zich intensief bezighoudt met de verdediging van de belangen en de rechten van de vluchtelingen.”

Een stap in de wereld...

“De methode van het inleefatelier – de bezoeker echt onderdompelen in een voor hem/haar onbekende en totaal andere leefsituatie – is vaak overweldigend. Het is allemaal heel sterk gericht op ervaring, niet alleen verstandelijk, vaak zelfs gewoon zintuiglijk en lichamelijk. De bezoeker kruipt echt in de huid van een Zuid-Afrikaan, een Boliviaan of een Palestijn. En dat levert zeer boeiende resultaten op : de mensen stellen zich meestal zeer open op. Ze gaan echt helemaal op in het rollen- en situatiespel, dat vaak heel confronterend is. De scenario’s zijn gericht op crisis- en probleemsituaties, waarvoor de bezoekers zelf oplossingen moeten vinden. In het Bolivia-atelier bijvoorbeeld komen de mensen in het oude stads-gedeelte El Alto terecht. Zij kruipen in de huid van een cocalero (een verbouwer van cocabladeren, die door de internationale strijd tegen drugs steeds zwaarder onder

druk komt te staan) of van een seizoenarbeider, die af en toe naar de stad moet afzakken omdat er op het platteland soms maanden geen werk is. Ze moeten concrete oplossingen zoeken om in deze vijandige omgeving te overleven. Hoe doe je dat concreet? Heeft het allemaal wel zin om massaal naar de steden te emigreren? Kan je in je dorp geen alternatieven vinden? Is dat geen betere oplossing? Hoe organiseer je jezelf hiervoor?.

De bezoekers beleven dat soms zeer intens. In het Palestina-atelier hebben we het ooit meegemaakt dat er in een klas joodse scholieren zaten, die zich plots in de leefwereld van een Palestijn moesten begeven en in aanraking kwamen met de dagelijkse realiteit van de Israëlische bezetting, kolonisatie en repressie. Voor hen was dat heel confronterend, heel emotioneel beladen. Zij zetten een stap in een heel andere wereld.”

Mondiapolis

“De voorbije jaren zijn we in onze dagelijkse praktijk op een ander probleem gestoten,” zegt Birgit Vanhoutte. “In elk van de ateliers kwamen vaak aspecten van de huidige globalisering van de wereldeconomie aan bod. Elk landenatelier heeft het nadeel vrij statisch te zijn. Je kan dat niet elk jaar volledig door mekaar gooien, je zit met een vast en erg realistisch decor. Daarom hebben we beslist een van de drie bestaande ateliers te sluiten om een mondialiseringsatelier te creëren. En dat

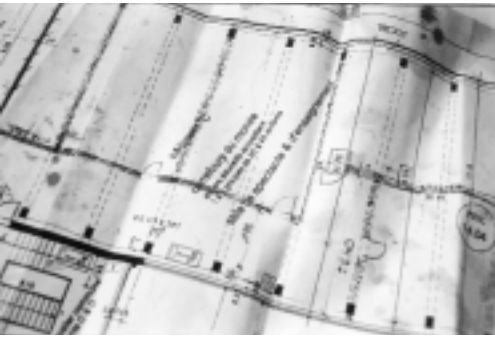
Bruno Zanelli, leraar aardrijkskunde: ‘Anders dan ‘stil zitten in de klas’

“Ik heb meerdere keren deelgenomen aan de inleefateliers van De Wereld om de Hoek. Ik heb de drie ateliers bezocht, die destijds bestonden : Zuid-Afrika, Bolivia en Palestina. Het idee om de ontwikkelingsproblematiek aan te brengen via een inleefreis naar een typische plattelandsgemeenschap in het Zuiden is opmerkelijk. In het traditionele onderwijs moeten de scholieren vaak ‘stil zitten’. Hen lijfelijk betrekken via een rollenspel, waarbij ze actieve acteurs worden, verplicht iedereen de tanden te zetten in de dagelijkse realiteit. Zo’n inleefatelier vult op een heel levendige manier mijn lessen aan. Met mijn scholieren van het laatste jaar bestudeer ik de mechanismen van de onderontwikkeling. In De Wereld om de Hoek ontdekken ze op een andere manier wat ze in de klas hebben gezien en gehoord. Achteraf moeten ze die leerstof nog nauwelijks instuderen, ze hebben ze perfect geïntegreerd! Voor een leraar is het heel motiverend te kunnen werken met een hechte ploeg van animatoren met een ontzettende luisterbereidheid en openheid. Een ploeg, die voortdurend vooruitgang wil maken. En wat mij is opgevallen : ongeacht de groep van scholieren – gemotiveerd, minder of niet gemotiveerd – de formule lijkt altijd te werken.”

Birgit, Jaime, Cécile, Jan, Pieter, Diane, Sara, Katlyn, de ploeg van **De Wereld om De Hoek**

was een heel moeilijke keuze. Uiteindelijk ruimt het Palestina-atelier de plaats voor 'Mondiapolis', het land "waar alles te koop is". Het wordt een heel mobiel atelier, dat alle thema's in verband

met de globalisering zou moeten opvangen, en heel nauw aansluit bij problemen, die ook in de landenateliers aan bod komen, maar niet echt uitgediept worden. Mondiapolis wordt één grote interactieve workshop, waarin de campagnes van Oxfam-Solidariteit ook voldoende ruimte krijgen. De eerstkomende drie jaar voeren wij een grote campagne rond eerlijke wereldhandel. Eén van de aandachtspunten daarbij wordt alles wat er binnen de

Wereldhandelsorganisatie wordt bedisseld. Er is het GATS – het Algemeen Akkoord over de Handel in Diensten – waardoor wereldwijd alle openbare diensten, de fundamentele maatschappelijke voorzieningen zoals gezondheidszorg, onderwijs en drinkwatervoorziening onder vuur zullen komen te liggen en dreigen gepri vatiseerd te worden. Oxfam-Solidariteit speelt hier concreet op in met een campagne rond het recht op toegang tot water voor alle wereldburgers. Dat is een thema dat in 'Mondiapolis' concreet zal worden uitgewerkt. Het is een atelier dat heel kort op de actualiteit zal kunnen inspelen."

Voor... en nà...

"Met de hernieuwde inleefateliers willen we de bezoekers nog beter voorbereiden," zegt Birgit Vanhoutte. "Vroeger hadden we alleen een voorbereidende module voor de leerkrachten en de begeleiders. Voortaan zal er ook zo'n module zijn voor de leerlingen en andere bezoekers. Ook de opvolging achteraf willen we bijsturen. Nu komt een klas op bezoek, heeft zich eerst voorbereid op basis van ons educatief materiaal, stapt het inleefatelier binnen. Samen maken we een synthese en dan gaan we vaak terug naar de school voor een opvolging. Dat willen we nog sterker stimuleren. Uiteindelijk blijft het de bedoeling de bezoeker ook aan te sporen zelf tot actie over te gaan, zelf zijn houding en mentaliteit actief te veranderen. Dat gebeurt nu dikwijls heel spontaan. Na een bezoek aan de Wereld om de Hoek beslist een school een eigen actie te ondernemen, die al dan niet aansluit bij een campagne van Oxfam-Solidariteit. Of een school beslist een container van Oxfam te plaatsen voor de inzameling van tweedehandse kleren. We willen daar in de toekomst een beter zicht op hebben. Maar we blijven met beide voeten op de grond. Vanaf het ogenblik dat we met drie ateliers werkten – van 1997 tot eind 2000 – kregen we jaarlijks 250 groepen van 20 à 25 bezoekers over de vloer. Dat zijn 5.000 à 6.000 mensen. 80% daarvan kwam uit het hoger middelbaar (alle richtingen, ook het beroeps- en technisch onderwijs) en hoger onderwijs. De overige 20% bestond uit leden van de Wereldwinkels, vrouwen- en migrantenbewegingen, sociale organisaties enzovoort. Die grote groep van 80% is zeer heterogeen – bestaat uit gemotiveerde en minder gemotiveerde mensen. De Wereld om de Hoek beschouwt het als een succes als deze mensen met nieuwe opvat-

tingen naar huis terugkeren en een aantal vastgeroeste ideeën en clichés in onze vestiaire achterlaten. Als ze daarna beslissen om zelf actief deel te nemen aan een actie, is het succes en de voldoening voor ons uiteraard nog groter. Wij vinden het model van de inleefateliers bijzonder waardevol. En onze ploeg gaat er opnieuw helemaal voor."

Wim de Neuter

Op de bouwwerf van de Wereld om de Hoek

Jaime Perez Cortez is architect-decorateur en Boliviaan. Hij is de coördinator van de bouwwerf van De Wereld om de Hoek. En dat is een heel aparte 'chantier'.

"Alles is begonnen in oktober 2001. Na enkele onderbrekingen zijn we vandaag goed opgeschoten met de bouw van de decors van het atelier Zuid-Afrika en ook het atelier 'Mondiapolis' begint vorm te krijgen. Na lange discussies met de animatoren en animatrices zijn we al hun vragen in concrete bouwplannen beginnen gieten. Ik heb een eerste maquette gebouwd, die we nadien samen hebben verbeterd. We hebben heel het project kunnen verfijnen, de nieuwe ateliers zullen nog beter zijn dan de oude. Het is echt groepswerk geweest, waardoor het pedagogisch project en de decors goed op mekaar zijn afgestemd. Heel wat mensen zijn ons komen helpen. De animatoren en animatrices hebben zelf de handen uit de mouwen gestoken, vaak voor erg vuil werk. We hebben de hulp gekregen van een klas uit het beroepsonderwijs, jongerenkampen, vrijwilligers. Kennedy bijvoorbeeld komt uit Ghana en stelt ons zijn talent van mecanicien en metselaar ter beschikking.

Het is een hele andere werkmethode dan op een gewone bouwwerf. De terreinervaring van de animatoren en animatrices is fundamenteel. Voor het atelier Zuid-Afrika heeft animator, Jan Dreezen, een auto op de kop kunnen tikken die als twee druppels water op een plaatselijke taxi uit Johannesburg lijkt. Die auto heeft ons trouwens enorm hoofdbrekens bezorgd, want we moesten hem tot op de vierde verdieping krijgen. Eén van onze Zuid-Afrikaanse partners is ons komen helpen om het strooien dak van een typische plattelandshut te komen leggen. Wij willen de decors zo precies mogelijk bouwen en gebruiken daarom niet alleen directe getuigen maar ook heel wat fotomateriaal van ter plaatse.

We hebben een eigen semi-professioneel atelier opgezet. En voor heel specifiek werk doen we een beroep op specialisten. Van de oude ateliers van De Wereld om de Hoek aan het Daillyplein hebben we zo veel mogelijk materiaal gerecupereerd. Alle veiligheidsnormen worden strikt geëerbiedigd. De muren zijn allemaal geïsoleerd om energie te besparen en de decorstukken zijn zo gemonteerd dat we ze later weer kunnen afbreken zonder schade aan te richten aan vloeren, muren en zolderingen. En nu zetten we er echt de beuk in : eind september opent het atelier Zuid-Afrika zijn deuren. En alles moet perfect in orde en af zijn."

Fabienne Feller, ontwikkelingsambtenaar: 'Ondergedompeld in een ander universum'

"Indertijd (drie jaar geleden) zat ik in Wallonië in een werkgroep voor plattelandsontwikkeling. Wij waren dus geen studenten, maar we vonden het een goed idee om ons in te schrijven voor een inleefatelier bij De Wereld om de Hoek. Op die manier wilden wij meer zicht krijgen op de problemen op het platteland in het Zuiden en de problemen waarmee wij, hier bij ons, worden geconfronteerd. De animatoren van het inleefatelier hadden speciaal het scenario voor ons aangepast. De verhouding stad/platteland werd heel goed in beeld gebracht. De rollenspelen wezen ons op het belang van de eisen van boeren, plaatselijke kleine handelaren en hun relatie met de lokale overheid bijvoorbeeld. Wij kenden de Boliviaanse, Zuid-Afrikaanse of Palestijnse realiteit nauwelijks. Voor ons was dit een zeer boeiende eerste kennismaking met deze landen. De bezoeker van een atelier wordt onmiddellijk in een andere sfeer ondergedompeld, men neemt hem mee naar een heel ander universum".

Wim Danneels, leraar godsdienst: 'Je echt inleven...'

"Ik heb met mijn scholieren uit het vijfde en zesde middelbaar in het verleden de drie inleefateliers gevolgd. En ik kan deze formule absoluut aan alle leerkrachten aanraden. De Wereld om de Hoek is niet echt een gemakkelijke formule, omdat het bezoek aan het inleefatelier goed voorbereid moet zijn. Maar de begeleiders zijn zeer enthousiaste mensen, die hun werk met hart en ziel doen. Ik persoonlijk heb zeer veel gehad aan het atelier Palestina. In de media krijgen we vaak een vertekend beeld van de problemen in het Midden-Oosten. Door je echt in te leven in een bepaalde situatie, kan je je deze problemen beter voorstellen. En in zo'n atelier moet je je echt 'inleven'. In Zuid-Afrika werden we plots inwoners van een krottenwijk en moesten we maïs pletten en zware kruiken van 30 liter sjouwen. Na het rollenspel moesten we kiezen : ofwel champagne voor slechts twee leden van de groep, fruitsap voor de helft of slappe thee voor de hele groep, want dat is wat de meeste Zuid-Afrikanen dagelijks drinken. Ik – en andere collega's – kijken echt uit naar de heropening van De Wereld om de Hoek."

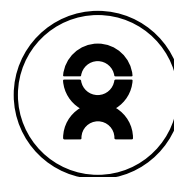
FEEST VAN DE WERELD OM DE HOEK

Inleefatelier Zuid Afrika

ZATERDAG 28 SEPTEMBER 2002

PROGRAMMA

- 13u30** : Deuren;
- 14u** : Welkomwoord;
- 14u15** : Plechtige opening van het inleefatelier Zuid-Afrika door Stefaan Declercq;
- 14u30** : Muzikale opluistering door de Oxfam Band;
- 15u** : Bezoek aan het Zuid-Afrika inleefatelier en aan de "werf" van Bolivia en Mondiapolis;
- 16u** : Ronde Tafel gesprek in aanwezigheid van onze partners uit Bolivia en Zuid-Afrika over "Het belang van deze educatieve werkvorm in het Noorden voor onze partners in het Zuiden."
- 17u** : Feestelijke afronding ;
- 18u** : Einde.

Oxfam
Solidariteit

De wereld om de hoek

vzw - Vierwindenstraat 60 - 1080 Brussel
Tel. : 02/501 67 20 - Fax : 02/511 89 19
E-mail : birgit.vanhoutte@oxfamsol.be
Http://www.oxfamsol.be

INSCHRIJVING GEWENST • TOEGANG GRATIS • DOORLOPEND BAR & WERELDKUEN

Inschrijvingsstrook

Voornaam: _____ Naam: _____

Adres: _____

School/Organisatie : _____ Functie: _____

Zal aanwezig zijn op 28 september met ..... perso(o)n(en). _____